

Ing. Vladimír Baláž, PhD, DrSc

Prognostický ústav Slovenskej akadémie vied

Šancová 56, 813 64 Bratislava Tel.: 02-52495275

fax: 02-52495 029, e-mail: vbalaz@yahoo.com

Posudok na dizertačnú prácu

Podnikání migrantů v Česku

Dizertant: Mgr. Dita Čermáková (Univerzita Karlova v Prahe)

Význam a aktuálnosť problematiky

Problematika riešená v práci je veľmi aktuálna a spoločensky mimoriadne závažná. Efekt „demografickej dividendy“ v Česku (ale aj iných krajinách strednej a východnej Európy) sa končí a nastáva obdobie pomerne rýchleho starnutia populácie. Demografické zmeny v štruktúre českej populácie budú mať významné dopady na ekonomickú a finančnú stabilitu krajiny v dlhodobom výhľade. Jedným z možných (aj keď čiastkových) riešení demografických problémov je imigrácia. V tomto smere možno Česko považovať za úspešnú krajinu, pretože sa mu podarilo pritiahnuť významný počet imigrantov bez toho, aby vznikli závažnejšie problémy s integráciou cudzincov (na rozdiel od Nemecka, Francúzska a pod.). Práca Mgr. Dity Čermákovvej sa zameriava na tú časť imigrantskej populácie, ktorí sa zapája do podnikateľských aktivít a teda predstavuje vcelku úspešný vzor integrácie do majoritnej spoločnosti. Využitie práce v praxi vidím pri konštrukcii a aplikácii imigračných politík.

Cieľ práce

Autorka ciele svojej práce definuje ako „teoreticko-metodologický prehľad prístupov k výskumu podnikania migrantov vo svete a ich prepojenie a reflexia v nami realizovaných výskumoch v danej oblasti“. Tento syntetický cieľ považujem za správny, vzhľadom na relatívnu rôznorodosť pripojených článkov a príspevkov v zborníkoch.

Autorka predáva prehľad základných teoretických rámcov vzťahujúcich sa na problematiku podnikania imigrantov v hostiteľskej krajine. Členenie na kultúrne, štrukturálne a individuálne prístupy je nielen obsahovo správne, ale poukazuje aj na historický vývoj týchto konceptov, ktoré vedú od jednoduchého vnímania „kultúrnej a etnickej inakosti imigrantov“, cez záujem o hlbšie pochopenie medzinárodnej migrácie ako faktora globálnych tokov pracovnej sily a poznatkov, až po analýzu personálnych trajektórií migrantov počas ich životného cyklu. Vzhľadom na charakter výskumných vzoriek, v ktorých dominovali imigranti z Vietnamu a strednej a východnej Európy, je sústredenie sa na kultúrne a štrukturálne aspekty podnikania imigrantov v hostiteľskej krajine logickou voľbou.

Znalosť teoretických rámcov je v práci dobre viditeľná aj zo zoznamu literatúry, ktorá obsahuje mnohé relevantné práce v danej oblasti.

Metódy práce a použité dáta

Mgr. Dita Čermáková v prezentovanej dizertačnej práci vystupuje ako spoluautorka viacerých článkov a príspevkov v zborníkoch. Jednotlivé príspevky sa zameriavajú na rôzne témy a ich spracovanie si vyžadovalo odlišné metódy. V migračných štúdiách sú najčastejšími metódami výskumu hĺbkový rozhovor, polo-štrukturovaný rozhovor, dotazníkový prieskum a analýza sekundárnych dát. Tieto metódy Mgr. Dita Čermáková využila profesionálnym spôsobom (vrátane korelačnej a regresnej analýzy, a mier koncentrácie, ktoré patria k tradičnej výbave sociálnej geografie).

Formálne náležitosti a úprava

Autorke by som vytkol len menšie formálne chyby, najmä nešťastný preklep v názve práce „Podnikání migrantů v Česku“. Taktiež názov výskumného tímu GEOMIGRCE je, domnievam sa, nesprávny. Preklepy však nijako neznižujú kvalitu obsahu práce.

Pripomienky k práci a otázky na diskusiu

Značná časť výskumu je venovaná Vietnamcom, ktorí patria k najvýznamnejším imigrantským komunitám v strednej a východnej Európe. Ich imigrácia bola špecifická nielen geopolitickými súvislosťami svojej doby, ale aj reguláciou migračných kanálov. Základná vlna Vietnamcov sa ocitla v Československu vďaka oficiálnym medzivládnym dohodám v 70-tych a 80-tych rokoch minulého storočia. Vzhľadom na veľkú geografickú vzdialenosť a vysoké migračné náklady bolo vcelku logické, že veľká časť vietnamských imigrantov sa nakoniec rozhodla pre trvalú imigráciu. Regulačný rámec imigrácie z juhovýchodnej Ázie je v súčasnosti značne odlišný, nielen z hľadiska pohybu v Schengenskon priestore, ale aj z hľadiska klesajúcich transakčných nákladov na migráciu. Čo z toho vyplýva pre potenciál ďalších imigračných vln z oblasti juhovýchodnej Ázie?

- Možno očakávať záujem o pokračovanie trvalej imigrácie, prostredníctvom neformálnych inštitúcií typu sietí rodiny a priateľov?
- Alebo budú klesajúce transakčné náklady a presun značnej časti obchodu na internet rezultovať do vyššieho záujmu o cirkulárnu migráciu?
- Ďalšou zaujímavou otázkou je, či sa vietnamská diaspora nejakým spôsobom podieľa na rýchlom ekonomickom rozvoji Vietnamu, alebo je tok obchodných kontaktov viacmenej jednosmerný?

Záver

Predložená dizertačná práca Mgr. Dity Čermákovéj dosiahla stanovené ciele a podľa môjho názoru splňuje všetky obsahové aj formálne náležitosti dizertačnej práce v danom odbore. Autorka preukázala nielen znalosť teoretických poznatkov, ale aj schopnosť tvorivo vedecky pracovať a dosahovať vo svojom vednom odbore vysoko nadpriemerné výsledky.

- Osobne chcem poukázať na dve publikácie: Čermáková, D., Nekorjak, M. (2009): Ukrainian Middleman System of Labour Organisation in the Czech Republic. Tijdschrift voor economische en sociale geografie (Journal of Economic & Social Geography), Blackwell
- Drbohlav, D., Čermáková, D. (in press): „A new song or evergreen..?“ The spatial concentration of Vietnamese migrants' businesses in Prague's SAPA area, Europe-Asia studies

Nie je časté, aby doktorandka počas štúdia dokázala publikovať v medzinárodných vedeckých časopisoch takejto úrovne. Svedčí to o kvalitách doktorandky i školiaceho pracoviska. Odporúčam preto prácu k obhajobe a udelenie vedecko-pedagogickej hodnosti Philosophie Doctor (PhD).

Bratislava, 4. júla 2011

Ing. Vladimír Baláž, PhD, DrSc.
Prognostický ústav Slovenskej akadémie vied